

Rapport da quartal davart ils animals da rapina gronds 1 – 2024

31 da mars 2024

Luf

Situaziun dals trieps

Actualmain vivan almain 11 trieps en il territori chantunal. Las midadas da la cumposiziun dals trieps e da la preschientscha en singulas regiuns en cumparegliaziun cun la situaziun a la fin da l'onn chalendar 2023 (Rapport da quartal 4/2023 sin www.luf.gr.ch) vegnan preschentadas qua sutvart:

Trip da Stagias:

Il territori da chatscha dal trip da Stagias s'extenda sur las vischnancas da Mustér/Tujetsch/Medel (Lucmagn). Ils geniturs dal trip han pudì vegnir confermads. Tenor las supposiziuns actualas èn quai il luf mastgel M187 ch'è immigrà nà dal chantun Tessin e la luffa giuvna da Stagias F105. Durant la perioda da regulaziun 2023/2024 èn vegnids sajettads tut en tut quatter lufs en il territori da chatscha dal trip da Stagias. L'identificaziun genetica dals lufs sajettads ha mussà ch'i sa tracta da dus lufs giuvens (M414, M415) dal trip da Stagias (nasch. 2023) e d'in luf singul, cumprovà per l'emprima giada en Svizra (M431). D'in ulteriur animal probablamain giuven è l'identificaziun genetica anc pendent.

Trip dal Beverin:

I n'è anc adina betg cler, tgenins ch'èn ils geniturs dals luffins che la surveglianza da chatscha aveva cumprovà ils 23 da fanadur 2023. Durant la perioda da regulaziun 2023/2024 èn vegnids sajettads in luf masculin (M125) ed in luf feminin (F154). M125 è il luf-bab immigrà da l'anterior trip da Stagias ed il bab presumà dals luffins dal Beverin da l'onn passà. Cur ch'ins l'ha sajettà, na purtava el betg pli ses cularin cun emettur (guardar sut «Lufs munids cun emetturs»). F154 è in luf feminin, igl è anc da sclerir, sche quel fascheva part dal trip il mument ch'el è vegnì sajettà u sch'el era en gir en la regiun sco luf singul. Dapi la regulaziun na datti – malgrà ina surveglianza constanta – strusch cumprovas da lufs en il territori da chatscha e naginas cumprovas da la preschientscha da pli che dus animals.

Trip da Valgronda:

Il territori dal trip da Valgronda cumpiglia l'intschess al sid dal Rain Anterior tranter Mustér e Glion e s'extenda en la Lumnezia al sid sur il Glogn or. Vers vest cumpiglia el parts da las vischnancas da Mustér e da Medel (Lucmagn). En la perioda da regulaziun 2023/2024 ha la surveglianza da chatscha sajettà dus animals giuvens (F185, F188) ed in luf subadult (F129).

Trip dal Vorab:

Tenor las enconuschientschas actualas è il trip dal Vorab preschent al nord dal Rain Anterior tranter Vuorz e Trin sco er al sid dal Rain Anterior en ils conturns da Valendau e Versomi. En la perioda da regulaziun 2023/2024 ha la surveglianza da chatscha sajettà dus animals giuvens (F196, F183) ed in luf subadult (F143) dal trip dal Vorab.

Trip da Moesola:

Il territori dal trip da Moesola cumpiglia il territori da la vischnanca da Mesocco e – cunzunt

l'enviern – da Soazza e parts da la vischnanca da Lostallo, sco er – cunzunt la stad – parts da la vischnanca da Valragn. En la perioda da regulaziun 2023/2024 ha la surveglianza da chatscha sajettà quatter animals giuvens dal triep da la Moesola (F191, M390, M391, F195).

Triep dal Corn da Lantsch:

Tenor las enconuschientschas actualas s'extenda il territori dal triep dal Corn da Lantsch, sur parts da las vischnancas da Scharàns e da Tumleatga, sur la vallada alpina da Planeiras, da la vart sid da la Plessur en il Scanvetg fin la vart nord dal flum Alvra en la vischnanca d'Alvra. En la perioda da regulaziun 2023/2024 ha la surveglianza da chatscha sajettà quatter lufs: dus animals giuvens (M394, F198) e dus lufs subadults (F157, M333). M333 è il luf che aveva l'atun 2023 guntgì cumprovadamain mesiras per la protecziun da muntaneras en la vischnanca da Churwalden.

Triep da Muchetta:

Il territori dal triep da Muchetta s'extenda sur il territori da las vischnancas da Bravuogn Filisur, da Schmiten ed al sid da la vischnanca da Tavau fin a Tavau Monstein. Ils 13 da schaner 2024 ha la surveglianza da chatscha stuì sajettar la luffa-mamma F11 (nasch. 2013 en il triep dal Calanda), quai pervia da ses nausch stadi corporal. Pliras cumprovas da maximalmain quatter lufs il mars 2024 inditgeschan dentant ch'il triep exista vinavant.

Triep da Calderas:

Tenor cumprovas geneticas s'extenda il territori dal triep probablmain da tuttas duas varts da la Gelgia circa davent da Mulegns fin Casti ed al sid da l'Alvra tranter Casti e Solas. Fin ussa na datti naginas ulteriuras cumprovas geneticas che gidan a sclerir la cumposiziun dal triep. L'ultima cumprova dal luf-bab M226 datescha da la stad 2023, la femella dal triep n'è anc adina betg enconuschenta.

Triep da Glattwang:

Sin basa da cumprovas geneticas èsi enconuschent, ch'il territori dal triep da Glattwang cumpiglia la vart sid da la Landquart en il Partenz Davant, fin circa sin l'autozza da Claustra Serneus sco er la vart nord da la Plessur en il Scanvetg fin circa a Langwies. L'emprim quartal dal 2024 hai dà pliras infurmaziuns davart observaziuns d'almain dus lufs.

Triep dal Rügen:

Tenor las enconuschientschas actualas sa mova il triep dal Rügen al sid dal Pass dal Bernina en il territori da la vischnanca da Poschiavo ed eventualmain er en l'Italia cunfinanta. I na dat fin ussa nagina identificaziun genetica dals animals dominants. L'emprim quartal dal 2024 hai dà cumprovas dad M387, probablmain in animal giuven (naschì 2023), e d'in ulteriur mastgel, M428. I n'è anc betg cler sche M428 è in animal giuven dal triep u in luf singul. En la perioda da regulaziun 2023/2024 ha la surveglianza da chatscha sajettà in animal giuven dal triep (M403).

Triep dal Jatzhorn:

Il territori dal triep dal Jatzhorn cumpiglia l'entir territori da la vischnanca da Tavau. In animal giuven da l'onn 2023 (F206) è vegnì tschiffà d'in tren e blessà mortalmain ils 9 da december 2023 datiers da Scuol. I sa tracta qua d'in luf giuven che ha bandunà fitg baud ses triep e ch'è emigrà sur ina lunga distanza. In ulteriur animal giuven (M385, nasch. 2023) è vegnì

Ringstrasse 10 7001 Cuir
tel. 081 257 38 92 / fax 081 257 21 89
info@ajf.gr.ch www.ajf.gr.ch

cumprovà geneticamain il cumenzament da schaner 2024 durant sia emigraziun en il territori da la vischnanca da Luzein.

Triep dal Fuorn:

Il triep dal Fuorn sa mova dal nord da Zernez fin circa a Lavin e da l'ost en direcziun dal Pass dal Fuorn fin en la Val Müstair. Ils animals dominants M312 ed F98 èn vegnids cumprovads cun agid d'analysas geneticas.

Pèrs da lufs e lufs singuls:

En il territori communal da **Claustra** han ins chattà er en l'emprim quartal 2024 fastizs d'almain dus lufs. L'animal masculin M307, cumprovà il settember 2023, è puspè vegnì cumprovà geneticamain il schaner 2024. Perquai ch'i na dat naginas cumprovas per il mastgel M184, preschent dapli il 2021, n'èsi betg cler sche quel sa chatta anc en il territori. Anc adina manca la cumprova da DNA d'in animal feminin.

Sco gia la fin d'avust 2023, circa duas emnas suenter che la surveglianza da chatscha aveva sajettà F07, ha ina trapla fotografica registrà al **Calanda** ulteriuras fotografias da dus lufs l'emprim quartal 2024. La fin da l'onn passà èsi gartegià da cumprovar geneticamain il mastgel M286, derivant dal triep dal Kärf. Identificaziuns geneticas dal segund luf mancan fin ussa.

La situaziun al **Pass Forcola en la Mesolcina** n'è anc adina betg clera, quai perquai ch'il territori è mal accessibel d'enviern. Tenor las autoritads talianas èsi pussaivel ch'i sa tracta d'in triep che viva en territori talian e che fa excursiuns en la vart svizra dal cunfin. Da la vart svizra n'hai enfin uss betg dà cumprovas da pli che dus animals.

Er betg clera n'è la situaziun en il territori da cunfin dals chantuns Tessin/Grischun al sid da la Moesa. Cler èsi dentant, ch'ils lufs ch'èn actualmain preschents al lieu n'èn betg pli ils lufs che han fundà il triep da Morobbia. Il luf masculin M243, ch'è adina puspè vegnì cumprovà dapi la primavaira 2022, è danovamain vegnì cumprovà sin il territori da la vischnanca da Roveredo il cumenzament dal 2024. L'emprim quartal dal 2024 hai da cumprovas mo dad in luf.

En la **Bregaglia** hai dà l'emprim quartal 2024 pliras fotografias da traplas fotograficas da dus lufs ch'èran en gir cuminaivlamain. In luf masculin, M304, han ins pudì cumprovar geneticamain.

En la part dal sid da la **Val d'Avras** hai da paucas cumprovas da lufs durant ils mais d'enviern. I n'è perquai betg cler, sche l'animal supponidamain stabel da l'onn passà, sa chatta anc en il territori.

L'emprim quartal 2024 hai dà numerusas cumprovas da lufs en l'Engiadina. Sper il triep dal Fuorn en la regiun da Zernez/Val Müstair hai dà en l'**Engiadina Bassa** ulteriuras observaziuns d'almain dus lufs ch'èn en gir ensemen. Ils dus lufs n'èn betg identifitgads geneticamain. In luf feminin ha pudì vegnir identifitgà geneticamain cur ch'el emigrava probablmain tras l'Engiadin'Ota e l'Engiadina Bassa. Las analysas geneticas per sclerir la situaziun en l'Engiadina Bassa mancan anc.

En l'**Engiadin'Ota** sa trategna l'animal masculin M339 ch'è vegnì cumprovà pliras giadas, anc adina en la regiun. Registraziuns da film da dus lufs en la regiun da la vischnanca da S-chanf conferman la preschientscha d'in pèr da lufs; igl è pussaivel ch'il mastgel è M339. Plinavant datti cumprovas da dus lufs en la regiun da Puntraschigna-Samedan-Bever. Enfin ussa n'èsi betg cler, sch'i sa tracta dals medems individis sco a S-chanf. Er qua vegnan ils resultats genetics a gidar a sclerir la situaziun.

L'emprim quartal 2024 han ins plinavant observà dus lufs en il territori da la vischnanca da **Luzern**. I mancan dentant ulteriuras cumprovas per sclerir la situaziun.

Perditas

Ina survista detagliada da las perditas e sajettadas d'animals malsauns e blessads tenor l'art. 8 LChP pon ins leger en il «[Monitoring dal management dal luf](#)» (www.luf.gr.ch >Fegls d'informaziun, publicaziuns, projects > Publicaziuns).

L'emprim quartal 2024 è vegnida eruida la perdita d'in luf:

Ils 13 da schaner 2024 ha la sorveglianza da chatscha stuì sajettar en il territori da la vischnanca d'Alvra la luffa-mamma F11 dal triep da Muchetta, quai pervi da ses nausch stadi corporal e da ses cumportament apatic. Il rapport da l'analisa patologica n'è anc betg avant maun. La femella F11 è naschida l'onn 2013 en il triep dal Calanda.

Sajettadas da regulaziun

L'emprim quartal 2024 è vegnids sajettads tschintg lufs. Dapli detagls davart las sajettadas pon ins leger en il «[Monitoring dal management dal luf](#)» (www.luf.gr.ch > Fegls d'informaziun, publicaziuns, projects > Publicaziuns).

Donns d'animals da niz tras lufs

L'emprim quartal 2024 n'èn vegnids registrads nagins stgarps d'animals da niz (guardar tabella qua sutvart).

1. quartal	nursas, chauras	lamas, alpacas	arments	equids	Total
morts	0	0	0	0	0
blessads	0	0	0	0	0

Durant l'emprim quartal 2024 è vegnidas annunziadas a l'Uffizi da chatscha e pestga (UCP) duas muntaneras da muvel grond cun cumportaments singulars.

Lufs munids cun emetturs

En il territori da la vischnanca da Medel (Lucmagn) èsi gartegià ils 11 da mars 2024 d'equipar cun in emettur in luf feminin dal triep da Stagias. L'identificaziun genetica da quest luf è anc pendent.

Ils 19 da favrer 2024 ha ina persuna privata chattà in cularin da GPS sin la Mantogna. L'emettur ch'era stà inactiv gia dapi pli ditg, deriva dad M125, l'anterior luf-bab dal triep da Stagias, che aveva midà il cumenzament dal 2023 dal triep da Stagias en il territori dal triep dal Beverin. Anc l'onn 2023 era l'emettur crudà davent pervi d'in mecanissem da distatgar automatic. M125 è vegnì sajettà la fin da l'onn passà en il rom da la regulaziun dals lufs dal triep dal Beverin.

Eveniments spezials

En il territori da la vischnanca da Zernez hai dà observaziuns d'in luf en l'emprim quartal 2024. Tenor las perditgas è il luf sa fermà en ina distanza da 30-50 meters da personas che gievan a spass cun lur chaun ed è s'allontanà mo plaunsieu. Grazia a l'annunzia immediata ha la surveglianza da chatscha pudì stgatschar il luf cun sajettadas da spaventar.

En il territori da la vischnanca da Valsot, datiers dal cunfin cun l'Austria, è l'emprim quartal dal 2024 vegnì observà ina damaun in luf che vegniva nà da l'En ed è sa rendì tranter las chasas ora per traversar la val d'ina vart a l'autra.

Urs

L'emprim quartal 2024 n'ha l'Uffizi da chatscha e pestga survegnì naginas cumprovas d'urs segiradas.

Luf-tscherver

Tut en tut èn entradas ca. 240 cumprovas da lufs-tscherver l'emprim quartal 2024. La gronda part da las indicaziuns deriva dals territoris da derasaziun dal Calanda, da la Surselva, da la Val Stussavgia, da la Mantogna, da la Muntogna da Schons, da la vischnanca da Valragn sco er da la Bregaglia e da la l'Engiadina Bassa.

Ils 18 da mars 2024 han ins chattà mort in luf-tscherver giuven fermamain smagrì en la vischnanca da Mustér. Paucs dis avant era il luf-tscherver giuven vegnì observà en vischinanza d'abitadis. Il cadaver è vegnì tramess per l'examinaziun patologica a l'Institut per medischna da peschs e selvaschna da l'Universitad da Berna.

Stgarpadas d'animals da niz tras il luf-tscherver n'han ins betg registrà l'emprim quartal 2024.

Amt für Jagd und Fischerei Graubünden
Uffizi da chatscha e pestga dal Grischun
Ufficio per la caccia e la pesca dei Grigioni

Ringstrasse 10 7001 Cuir
tel. 081 257 38 92 / fax 081 257 21 89
info@ajf.gr.ch www.ajf.gr.ch

Schacal mellen

Durant l'emprim quartal 2024 èn entradas tschintg cumprovas da schacals mellens. Trais da las cumprovas derivan da l'Engiadina, duas da la Surselva. Ulterius trais cumprovas da la regiun da Tavau e da l'Engiadina Bassa n'han betg pudì vegnir verificadas u confirmadas.

Dapli infurmaziuns

Sin sia pagina d'internet porscha l'Uffizi da chatscha e pestga sut www.luf.gr.ch infurmaziuns davart ils animals da rapina gronds en il Grischun.

Ultra da quai cumpara sin la pagina d'internet mintga mais il «Monitoring dal management dal luf» cun las cifras las pli novas davart il luf en il chantun.

Il sistem d'infurmaziun dad SMS è vinavant en funcziun. Las comunicaziuns stattan a disposiziun a puras e purs, a la pastriglia, ad apiculturas ed apiculturs sco er a las autoritads communalas. Per l'annunzia èsi d'inoltrar il formular sut www.luf.gr.ch > Observaziuns > Servetsch d'infurmaziun dad SMS.

Infurmaziuns davart la situaziun dals animals da rapina gronds sin plaun naziunal chattais Vus sut KORA.ch.

Resultats genetics sco er cumprovas da lufs pli veglias pon vegnir consultads da la publicitad cun in retard da 90 dis sin la banca da datas online da la KORA sut www.koracenter.ch. Per questas consultaziuns èsi necessari da sa registrar sin la pagina. Pervia d'ina migraziun da la banca da datas, na vegnan las datas betg actualisadas ad interim.